

מתורתו של צדיק אביך ועקב

משנתו של מרן רבי יעקב אביחצירא זי"ע | על דרך הפשט לקט דרושים ומאמרים, בביאור פשט מצוות התורה וענייני עבודת הש"ת שנלקטו מכל ספריו הק'

פרשת חיי שרה תשפ"ד

הרב גומל חסד עם תלמידיו, וגם הם גומלים עמו חסד

ותכל להשקתו ותאמר גם לגמליך אשאב עד אם כלו לשתת (בראשית כד ט).

ותכל מלשון תאווה, כמו 'כלתה לתשועתך נפשי' (תהלים קיט פא), ובא לרמז, כמו שהוא נתאווה ללמד, גם היא מתאווה ומשתוקקת ומלפדתו. ותאמר גם לגמליך אשאב, הם התלמידים, וגמליך מלשון גמילות חסדים, שהרב גומל חסד עם התלמידים והם גם הם גומלים עמו חסד, הוא גומל עמם חסד בלמדם דעת ויראת ה', והם גומלים עמו חסד בעולם הזה ובעולם הבא, בעולם הזה כמו שנאמר (שם פסוק צט) 'מכל מלפדי השכלתי, ובעולם הבא כמו שדרשו רבותינו זכרונם לברכה (בי"ט פה) כל המלמד בן חברו תורה זוכה ויושב בישיבה של מעלה. והו' גם לגמליך שהם תלמידך, אפתח לבם ויבינו עד אם כלו לשתת, כלומר ככל אשר התאוו לידע.

(פיתוחי חותם פרשת חיי שרה)

רצונות הנשמה והגוף בעולם הזה

ויקם אברהם מעל פני מותו, וידבר אל בני חת לאמר. גר ותושב אנכי עמכם וגו' (בראשית כג ז). אפשר לפרש הפסוקים האלו בדרך רמז על הנשמה והגוף, ודיבור דהנשמה נקראת בשם איש והגוף בשם אשה. והנה הנשמה כל חשקה ותאווה הוא באותו עולם, ואין לה תאוה וחפץ בכל מה שעושה אדם לצרכי גופו בזה העולם (קה"ד ו ז), רק במה שמסוגל בתורה ובמצוות ובמעשים טובים. והנה אין ספק שאין אדם יכול להשיג מעלת התורה ומעשים טובים אם לא המית עצמו בעולם הזה, כמו שדרשו רבותינו זכרונם לברכה (ברכות סג) על פסוק (במדבר יט יד) 'אדם כי ימות באהל'. וכשמישים אדם עצמו כמות בעולם הזה, בזה נצל מיצר הרע ומתאוותיו (תמיד לב), וכמו שאנו מתפללים בכל יום 'נפשי כעפר לכל תהיה', והו' חשקה של הנשמה, אם משים הגוף עצמו מות, בדבור יכול להרויח תורה ומעשים טובים:

ומטעם זה הרשעים אפלו בחייהם קראים מתיים (ברכות יח:). משום דהנשמה אינה שורה אלא במי שמישים עצמו מות בעולם הזה ומבקש כי אם העולם הבא, והרשעים שמבקשים תאוות העולם הזה וחיים שלהם לצרכי גופם, הנשמה בודחת מהם, ולפיכך נקראים מתיים אפלו בחייהם. נמצא שני פעמים נקראים מתיים, חד בעולם חיים וחד לאחר המיתה:

הנשמה מבקשת מהאברים שיחשיבו את עצמם כמתים

והנה הנשמה יש לה מנוחה ושמחה כשהגוף שומע לעצתה וחושב עצמו מות כדי לעבד ה' בתמימות. והו' שאמר ויקם אברהם, היא הנשמה, מעל פני מותו, כלומר, קדם מיתתה,

עפרון מלשון כח והתגברות, והיא תאוה המתגברת: בן צורך אותיות 'רוצח', שהוא יצר הרע שהוא מלאך המות רוצח של עולם, ועוד נקרא 'רוצח' גם זה העולם בשומו לאדם רשע דאפלו בחייו נקרא מות. וזאת התאוה המתגברת שרשה מיצר הרע, נמצא שהוא אביה. לכן העקר הוא חזקו ואמצו ועמדו לנגד תאוה הזאת, כי היא המתגברת האדם מן העולם הזה ומן העולם הבא. כי אם ירדף אדם אחריה, נמצא מת בעולם הזה ומת בעולם הבא:

השומע לעצת הנשמה ניצל ממותה בשני עולמות

[וימת לי את מערת המכפלה אשר לו אשר בקצה שדה בכסף מלא יתנה לי בתוככם לאחזת קבר]. והו' וימת לי את מערת המכפלה אשר לו, כלומר, כי על ידי תאוה זו נעשה אדם רשע ונקרא מות בעולם הזה ומת בעולם הבא, וכאלו נקבר שני קברים, אחת בעודו בחיים ואחת לאחר מותו. והכונה היא דאחיה התאוה תכנע ותהיה תחת ממשלתי ועצתי, וממילא לא יהיה לך שתי קבורות אחת בעודך בחיים ואחת לאחר מיתתך, בדברך אחר התאוה נקרא מות גם מתיים כדכתבנו:

והו' וימת לי את מערת המכפלה אשר לו, התאוה שיש לו הגורמת לו קבורה כפולה, ויתנה תחת ממשלתי, דהינו ימנע ממנו תאוות העולם הזה ויתאוה כי אם תאוות העולם הבא כמו שאני מתאוה. ומה שאמר אשר בקצה שדה, לפי שהעולם הזה נקרא 'שדה', מלשון הרבה, והעושה העולם הזה עקר, מחשב כאלו מחזק בשדהו להרשע ולזרע ולקצר בשפי ותשקט. ומה שאמר בקצה, כלומר השוטה חושב שהעולם שדהו ומחזק בו, ואינו אלא בקצהו, חוץ ממנו, כי 'מיו כצל עובר' (תהלים קמד ד), נאבד הוא מן השדה והשדה נשאר במקומו:

בוזה הנשמה תזכה לעוה"ב והגוף יזכה לתחיית המתים

לפיכך כשיתבונן בתאוות העולם הזה ימצא שהם יסוד נופל אין בו ממש, והעקר הוא עולם הבא והנאותיו וכסופיו, ולפיכך אמר בכסף מלא יתנה לי, כלומר בכסופא והנאה שלמה שבאותו עולם, בשבילה יעבד, ויסיד תאוות זה העולם וימסרנה בידי דבאותו עולם, כל מעלה ונדלה שתשיג הנשמה, גם הגוף משיג חלוץ עצמים וקיימה בתחית המתים, כמו שנאמר (ישעיה נח יא) 'והשביע בצחצחות נפשך ועצמתך יחליץ', הרי בהדיא כתיבי צחצוח הנפש וחלוץ עצמים. וכיון שיש לו הנאות וכסופים באותו עולם, לפיכך תאוות זה העולם יקברנה ויתנה לי, תחת עצתי. בתוככם לאחזת קבר, כשאר אברים הנקברים מהנאות העולם הזה, גם תאוה המתגברת תקבר. והו' עקר העבודה השלמה:

(פיתוחי חותם פרשת חיי שרה)

בעודה בחיים בעולם הזה, מיום בואה לאדם היא חושבת עצמה כאלו היא מתה. ואם האברים נשקעים לה, היא נותנת להם עצה שיחשבו לה כאלו היא מתה וגם הם כאלו הם מתיים, ובזה ירויחו תורה ומעשים טובים. והו' וידבר אל בני חת לאמר, הם האברים, אם יש בהם תחת אלקים ויראת ה' ויטומעים לעצת הנשמה, והו' בני חת, האברים שיש בהם תחת ה':

ומסבירה לגוף שטובתו היא שיחשב כמות

[גר ותושב אנכי עמכם תנו לי אחזת קבר עמכם ואקברה מתי מלפני]. ומה אומר להם, גר ותושב אנכי עמכם, כלומר גר ותושב אני ואתם. פרוש, אפלו אנו נראים תושבים בזה העולם, גרים אנתנו, כי היום כאן ומחר בקבר, וכיון שכן הוא, אין לו תקנה, כי אם כשנחשב עצמנו מעבש, מחיים, מתיים, בזה נסלק עצמנו מהנאות זה העולם ונמצא לסגל מצות ומעשים טובים. והו' תנו לי אחזת קבר עמכם, כלומר, מעבשו מחיים ננהג בעצמנו ירשת הקבר כאלו אנתנו מתיים ונקברנו, והו' ואקברה מתי מלפני, דהינו מלפני מותנו נחשב כאלו מתנו ונקברנו:

(פיתוחי חותם פרשת חיי שרה)

תפקיד האדם בעולם לשמוע לעצת הנשמה

ויקם אברהם וישתחו לעם הארץ לבני חת. וידבר אתם לאמר אם יש את נפשכם וגו' (בראשית כג ז-ח). הנה הנשמה, בראותה שהאברים שמעו לעצתה וקבלו לחשב עצמם מתיים וסלקו עצמם מהנאות זה העולם, אז היא שמחה ומשתחוה להם, לפי שעל ידם תשיג מעלה גדולה באותו עולם. ומוספת ונותנת להם עצה להיות חזקים ועומדים בפרץ לכבש התאוה המתגברת, שעל ידה באה כל רעה, כמו שאמרו רבותינו זכרונם לברכה, וכמו שקתוב בזרר הקדוש (ח"א קט) על רמז שתי בנות לוי:

והו' וידבר אל בני חת, הם האברים שיש בהם תחת ה'. ומה אמרה להם, אם יש את נפשכם לקבר את מתי מלפני, דהינו אם רוצים לקנות השלמות הגמורה ותעשו קיום לנפשכם, כי גם כשתמותו ישאר בכם הבלא דגרימי, היא הנפש החופפת על העצמות, ורוצים אתם עכשו להמית עצמכם עמי בחיים, והו' לקבר את מתי מלפני, אני ואתם נקבר עצמנו מלפני מותנו, תבת את לרבות האברים. התקון לזה הוא, שמעוני ופגעו לי בעפרון בן צחר, דהינו עמדו נגד התאוה המתגברת בכח גדול ופגעו בה במלחמה לדחותה, כי היא הגורמת כל רע ובה שולט יצר הרע על האדם. ועפרון מלשון תגברת, כמו שדרשו רבותינו זכרונם לברכה (ילקוט רמז תשס) על הפסוק (במדבר כג ט) 'מי מנה עפר יעקב, אלו עפרים שבישרך אל, שהם הבחורים שהגיעו לעונת אשה וכובשים יצדם מלחמא, נמצא

חידה שבועית:

מה אומר רבינו מדוע בן צחר רומז ליצר הרע? (נא לכתוב תשובה קצרה ומתמצמת).

פתרונות יש לשלוח עד יום שלישי הקרוב, כמו בן נא לציין כתובת מדויקת וטלפון

למייל: p0774702681@gmail.com או לפקס 0774702681, יש לציין בראש הדף 'עבוד אביך יעקב'

שם הזוכה בסידור לשחידת מתיבתא בהוצאת עוז והדר:

פרשת מטות מסעי: ה' ישראל כהן מבני ברק.

התשובה צריכה להיות מותק ספרי מרן ה'אביך יעקב' זי"ע (או מותק עלון זה)

בין שולחי התשובות תיערך הגרלה על סידור השלם (ספרד) עם רקמה ייחודית בהוצאת 'עוז והדר'.

